

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concurs, inserțiuni și taxe de abonament se simit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Vorbirea de deschidere

rostită din partea Preasfinției Sale Domnului
Episcop **Ioan I. Papp** al Aradului, în
fața congresului național-bisericesc
ordinar, duminică în 17/30 iulie.

Preasfințite Domnule Episcop!

Venerabili și Preastimați Domni deputați!

Urmând invitații Preaveneratului nostru Consistoriu mitropolitan ne-am întrunit astăzi în sesiunea ordinară a Congresului nostru național-bisericesc, ca să ne exerciem dreptul garantat și să ne împlinim datoria impusă prin legea noastră organică.

Întruniți acum în aceasta supremă corporațiune reprezentativă a bisericii noastre române ortodoxe din statul nostru ungar, țin de potrivit momentul spre a constată nainte de toate, că în sensul normelor în vigoare și deosebi în sensul concluzului congresual Nr. 142/1866, — termenul pentru ținerea acestui congres eră indicat pe ziua de 1/14 octomvrie 1915, prin urmare întrunirea noastră de acum a urmat cu o întârziere de aproape un an.

Când însă constat acest fapt, nu pot retăcea nici aceea împrejurare, că aceasta neobservare a periodului statutar de trei ani, și astfel abaterea dela termenul normal de convocare și întrunire a acestui Congres, nu este fără păreche în istoria vieții constituționale a bisericii noastre din acest stat, ci cazuri analoage ne-au mai obvenit și în trecut, despre ce ne încredințăm din protocoalele congreselor din anii 1866 și 1895, din cari ne încredințăm și despre aceea, că congresele de pe vremuri au justificat toate acelea abateri pe baza motivelor și îndatorăți a observă și respectă legea în toate detaliurile ei.

Dacă însă și în stări normale, deci și în așa timpuri, când în Stat și în biserică domnea pace și liniște generală, dacă și în atari perioade, când alegerile membrilor erau efectuate pe toată linia, au obvenit piedeci, cari să poată justifica repețițele abateri dela termenul de întrunire a Congreselor noastre ordinare, este mai presus de orice îndoială, că războiul erupt înainte cu doi ani, acest războiu mondial, aprinzând prin fla-

cările sale întregă lumea, a și creat atari stări excepționale, cari justifică orice abatere dela mersul normal al lucrurilor.

De aceea, considerând înainte de toate, că acest războiu a chemat pe câmpul de luptă pe toți bărbații dela etatea 18 până la 50 de ani, iar pe cei mai bătrâni, capabili de lucru, i-a supus unei autorități speciale pentru diferite trebuințe de războiu:

considerând apoi, că sub durata războiului, majorității cetățenilor de loc nu-i este dată posibilitate de a-și exercia drepturile constituționale, iar minoritatea, deși își poate exercia acest drept, dar numai asigurarea libertății;

considerând și faptul, că deși durata mandatelor pentru dieta țării espirase la 21 iunie 1915, totuși factorii competenți n'au dispus alegeri nouă pentru noul ciclu; mai considerând și împrejurarea, că însuși dieta de acum a declarat de imposibilitate morală dispunerea de alegeri și convocarea unei diete nouă, ci din acest motiv, prin articolul de lege IV din 1915, — sancționat de Majestatea Sa, preagrațiosul nostru monarh, — și-a prelungit durata activității sale până la a IV lună ce va urmă după încheierea păcii;

considerând în fine și faptul, că biserică noastră trăiește în stat, și credincioșii ei și din privința exercierii dreptului constituțional bisericesc stau sub aceleași restricțiuni, sub cari stau și din privința exercierii dreptului cetățenesc, — eră de tot natural, ca și Consistorul nostru mitropolitan să se acomodeze împrejurărilor, sub forța cărora apoi prin concluzul său dela 21 august (3 septemvrie) 1915 Nr. 274, a și decretat amânarea dispunerii alegerilor pentru noul period congresual, până după încetarea stărilor excepționale dominante.

Și dacă în cursul timpului acest organ suprem administrativ al întregirii noastre provincii mitropolitane totuși a făcut pregătirile pentru întrunirea congresului convocat pe ziua de astăzi; dacă adică acest organ s'a aflat necesitat a se abate dela concluzul de mai sus chiar și sub durata stărilor excepționale prin cari trecem și noi, — această abatere o justifică pe deplin însuși evenimentul pe cât de trist și dureros, pe atât de cunoscut: trecerea din aceasta viață pământească a

Exelenței Sale Înaltpreasfințitul Domn *Ioan Meșianu*, capul încoronat al bisericii noastre ortodoxe române din Ungaria și Transilvania.

În fața acestui fapt, lăsând istoriografului nepreocupat să aprecieze la timpul său meritele neperitoare, ce acest mare arhieru și-a câștigat prin activitatea sa și prin rezultatele obținute în folosul neamului și al bisericii noastre în cursul arhipăstoriei lui de peste patruzeci de ani, — ating la acest loc numai împrejurarea, că stimei și venerațiunii generale, de care fericitul întru Domnul s'a bucurat în cursul zilelor vieții sale, nu altcum doliului profund, în care acest destoinic cărmaci a străpus biserica sa prin mutarea dela noi, clerul și poporul nostru i-a dat cea mai vie espresiune la actul plecării sale pe calea, de unde nu este reîntoarcere, participând la acest act din toate centrele și unghiurile mitropoliei în număr de tot împunător, atât în persoană, cât și prin delegatii reprezentanți ai lor în frunte cu arhieriei sufragani, precum au participat tot în număr împunător și cetățenii Sibiiului, în frunte cu reprezentanții confesiunilor și cu autoritățile militare și civile.

Și acum, convingându-ne, că suspomenitul mare ierarh nu mai este între noi, aflū de potriviv timpul să dăm memoriei lui și din acest loc tributul recunoștinței și al venerațiune noastre, deci să rugăm pe Domnul ceriului și al pământului, ca sufletul răposatului să-l așeze în corturile dreptilor, iar osămintelor lui să le facă loc de odihnă eternă.

În veci pomenirea lui!

Am atins acestea, nu numai pentru a expune pe scurt procedura urmată în chestiunea întrunirii acestui congres, ci le-am atins și pentru aceea, că dacă mie mi-a venit onoarea să ocup de astă dată prezidiul în această reprezentanță bisericească a provinciei noastre mitropolitane, aceasta să binevoiți a o considera de o urmare naturală a dispoziției §-lui 147 din Statutul nostru organic, după care în caz de împiedecare a mitropolitului, prezidiul congresului îl conduce episcopul cel mai bătrân în funcțiune, care pentru acum sunt eu.

Preasfințite Domnule Episcop! Venerabili și Preaștimați Domni deputați!

Văduvia scaunului arhiepiscopesc mitropolitan, care a solicitat întrunirea noastră în acest congres ordinar, are de urmare și acum observarea strictă a dispoziției din §-ul 98 al Statului organic și astfel activitatea noastră prin sesiunea actuală este redusă la cenzurarea și pronunțarea competentă asupra rapoartelor generale și speciale, intrate dela Consistorul nostru mitropolitan, desgre activitatea sa din periodul trecut.

Dar de ar fi și alte agende, noi să nu perdem din vedere greutatea zilelor, greutate înăspriță și prin stările escepționale, prin cari trecem și noi, cu întreaga noastră monarhie austro-ungară, și cari stări pot să-și reclame oare care influință și asupra mersului afacerilor bisericii noastre autonome.

Aceasta având în vedere, să mai avem și aceea, că unica moștenire ce ni-a rămas din moși strămoși, este biserica noastră națională; aceasta cetate puternică, între zidurile căreia ne-am afirmat nu numai existența în cursul veacurilor trecute, ci ne-am conservat și cele mai sfinte clemente, celea mai scumpe mărgăritare ale vieții noastre: *limba și credința strămoșească cu datele noastre creștinești.*

Dându-ne seamă de acest adevăr, să ne mai dăm seama și de acela că suntem nu numai fiii, ci acum suntem și reprezentanții acestei biserici, a acestei mame bune, care ne-a crescut și ne-a hrănit cu laptele ei creștinesc, deci ca atari nu putem fi nepăsători față de interesele ei superioare, ci cu toții avem datorință de a ne da seamă, că direcția și măsura în care ne-ar putea influința stările escepționale de astăzi, atărnă dela gradul și măsura sentimentului și a conștiinței noastre de datorință, dela tăria convingerii, deci dela grndul și măsura dragostei ce avem și voim să manifestăm față de noi înșine și de viitorul apropiat și îndepărtat al acestei biserici, pe care nemuritorul arhiepiscop și mitropolit Andreiu baron de Șaguna a organizat-o din nou pe bazele cele mai liberale, în școpul asigurării existenței și dezvoltării ei naturale, în cadrele sub scutul legilor țării.

Ca să înțelegem răspunderea ce ne încumbe poziția ce ocupăm în această reprezentanță supremă a bisericii noastre, vă citez aci din cuvântul de deschidere rostit de pomenitul mitropolit Șaguna la congresul din 1868, următorul pasaj: »*Depun cu desăvârșită odihnă sufletească toată competența legislativă și administrativă a bisericii noastre naționale în mâinile congresului prezent și ale celor viitoare congrese, cari singure sunt reprezentanțele legale și canonice a întregii noastre provincii mitropolitane, prin urmare competente de a duce și conduce trebile administrative economice, bisericești, școlare și fundamentale. De astăzi încolo depun și responsabilitatea pentru ulterioara soarte a bisericii în mâinile acestui Congres și a celor viitoare*« ...

Cunoscând toate acestea, urmează de sine să ne facem datorința, în direcțiunea arătată de marele Andreiu; în consultările noastre să păzim mai mult ca oricând obiectivitatea și calmitatea, cari au caracterizat corporațiunile noastre bisericești superioare în toate afacerile fie de interes ge-

neral, prin ce biserica noastră a și dat probe de maturitate și pricepere spre a-și conduce destinele de sine și prin sine.

Cugetându-ne la acestea vom înțelege pe deplin necesitatea odservării cuvintelor marelui apostol care ne zice: »*Toți să grăiți una și să nu fie între voi împărecheri, ci să fiți întemeiați într'un cuget și într'o înțelegere*«. (I. Corint. 1. v. 10).

»*Celea ce sunt ale păcii să urmați, și celea ce sunt spre zidirea unuia spre altul*« (Rom. 14. v. 19).

Pe lângă celea de mai sus, să nizuim a da probe învederate și despre aceee, că consultările noastre sunt inspirate atât de duhul evangheliei, cât și de respectul nostru față de legi și de Inaltul Guvern al patriei noastre, dar mai presus de toate să fie espresiunea fidelă a devotamentului, a credinței neclătite și a supunerii noastre originale către Maj. Sa, preagrațiosul nostru împărat și rege apostolic Franțisc Iosif I., sub a cărui domnire glorioasă, biserica noastră și-a redobândit autonomia și sub a cărui părintească ocrotire această biserică își poate urmă calea sa firească spre desvoltare și întărire chiar și între împrejurări ca și cele de acum.

După toate acestea rog și ac! pe Dumnezeu, duhul păcii și părintele luminilor, să ne lumineze mintea. să ne dețermine voința și să ne încălzească inima cu căldura dragostei sale evanghelice, spre a înțelege și a urmă adevăratele interese ale bisericii noastre vii, ale clerului și poporului credincios din întregă mitropolia noastră, și saluându-vă cu dragoste părintească de bună venire, — declar sesiunea ordinară a congresului nostru național bisericesc convocată pe ziua de astăzi, de deschisă.

Lipsa de învățatori.

Grea este lovitura și pierderea, pe care trebuie să o îndure pe urma acestui războiu și școala românească din această țară.

Atâția profesori distinși dela școalele noastre secundare și dela seminarii au căzut luptând pentru tron și patrie. Și ni se umple inima de durere, când știu cât de greu se poate află succesori demni la catedra unui Dr. Avram Sădean, a unui Dr. Alexandru Bogdan sau a unui Micula ș. a.

Iar suferința școalelor noastre populare cine o va putea exprima și zugrăvi în toată mărimea și întinderea ei?

Rândurile învățătorilor noștri nu erau deplin încheiate și compacte nici înainte de izbucnirea războiului. Acum ele s'au rărit foarte mult prin jertfele numeroase de vieți ale învățătorilor morți ca eroi pe câmpul de luptă.

Lipsa de învățatori a fost și până acum simțită destul de dureros, dar după războiu ea va deveni o adevărată plăgă pentru școalele noastre. De aceea aflăm că e foarte oportună discuțiunea publicistică. ce s'a pornit pentru indicarea căilor și mijloacelor, cu ajutorul cărora să se poată preîntîmpina această mare scădere în viața școlară. Dintre propunerile, ce s'au accentuat până acum pe cale ziaristică, vrednică de toată atențiunea conducerii bisericești-școlare este îndeosebi modalitatea de a pregăti în seminariile noastre pe viitorii preoți astfel, ca în orice moment să poată fi și învățatori pricepuți și cu interes pentru școală. Această cerință este foarte naturală, căci dintre toate însușirile, pe cari trebuie să le aibă un preot vrednic, cea mai principală este totuși aceea de educator și învățator prin exemplul vieții și prin cuvântul științei, după modelul viu, pe care l'a dat tuturor preoților M. Isus Hristos.

Calea realizării acestei cerințe ne este arătată și de praxa din trecut a seminariilor noastre, unde au fost și mai sunt încă și azi crescuți împreună și îndrumați în același spirit viitorii noștri preoți și învățatori.

Dar îndeosebi necesitatea unificării și mai pronunțate a celor două secțiuni din seminariile noastre se simte în timpul de față și se va simți tot mai mult și după războiu. Experiențele, pe cari le avem în privița admiterii absolvenților de pedagogie și la studiile teologice, sunt în majoritatea cazurilor favorabile. Avem mulți preoți vrednici și catiheți de valoare dintre seminariști cu astfel de pregătire. Generalizarea acestei propuneri ar fi de sigur și în interesul școalelor noastre, dar și în interesul preoților, cari în calitate de directori școlari trebuie să aibă pregătire pedagogică corăspunzătoare spre a putea controla și îndrumă munca din școală cu toată priceperea oricând. Apoi împrejurarea, că ar stă seminariștii timp de 7 ani sub conducerea profesoriilor noștri, e un motiv dintre mai ponderoase și care merită cea mai serioasă luare aminte și cea mai dreaptă apreciere din partea tuturor factorilor chemați a contribui cu știința și munca lor la îndreptarea scăderii generale, pe care o cauzează școalele noastre lipsa de învățatori.

Diferențierea celor 2 secțiuni din seminariile noastre a fost fă unele părți dusă prea departe și poate nu tocmai din interese proprii zise ale bisericii și școalei noastre. Căci viața poporului nostru este și în timpul de față și va rămâne multă vreme și în viitor așezată pe astfel de baze culturale, cari reclamă în mod imperativ cea mai serioasă și mai frățească împreună lucrare a fraților și învățătorilor noștri în și afară de școală.

Cântarea bisericească în biserica noastră ortodoxă.

Cu felul și modul cum să cântă în biserica noastră din mitropolie, de multă vreme nu prea erau satisfăcuți bisericanii. Aceasta displace par'că isvorîa din aceea împrejurare, că în diecezele noastre eră o diferență oarecare în executarea cântării bisericești; sibienii mai ales nu cântă la fel cu noi cei din dieceza Aradului.

Am cunoscut un cleric, care urmând cursurile în centrele celor trei dieceze, ne făcea adeseori plăcerea să ne cânte acelaș glas, acelaș stih cum se cântă în diferitele institute și observam ușor deosebirea destul de mare între una și cealaltă melodie.

De când ne paște acest războiu fără păreche în istoria lumii, ajungând — în urma vitejiei fabuloase a trupelor noastre — în toate colțurile țării ruși pravoslavnicii aduși ca și prinșoni erîși auzindu-i pe aceia cât de evlavios, corect și uniform cântă, — pe mulți bisericanii îi auzi jeluindu-se: oare pentru ce nu cântă și poporul nostru atât de înălțator ca și acest popor despre care se credeă că sunt niște țărănoi, grei și primitivi? Supărarea și indignarea noastră e cred justă și naturală.

Cultul bisericeii noastre așa este alcătuit, că »orgona« veselitoarea sufletului o substituie gătjele preotului, cântărețului și eventual al tineretului. Durere însă că această cântare n'a prea fost cultivată între popor, afară doar de părțile bănațene, în nici o parte a mitropoliei. Dar chiar și dacă ar fi fost cultivată, în disonanța de glasuri ce se susține în mitropolie, nu mult folos am fi avut, — căci cu prilejul acestui războiu, ajungând ostașii noștri ortodocși în țara pravoslavnică a țarului ca și prinșonieri, ne-am fi prezentat cam slab cu »sobornicia« în glasuri, căci am fi dat anză la păreri, că noi biserica ortodoxă română din Ungaria n'avem disciplină în cântare.

Fiind vorba despre cântarea bisericească, nu va fi — cred — fără folos a fixa următoarele lucruri.

Dacă constatăm istoria formării celor 8 glasuri, aflăm că glasurile noastre sunt datorite culturii grecești. La început a fost numai 4 glasuri, pe cari le-a curățit de influințele străine și le-a regulat sf. Ioan Gură de aur și apoi le-a adus în sinodul din Niceia spre a primi canonizarea. Ele s'au lăsit mai întâiu în părțile leagănelui creștinismului, — a Palestinei și apoi în alte părți unde străbătū zorile legii noi. Glasurile la început nu se numiau: I, II, III, etc., ci astfel: glasul dorian, lidian, frighian și mixolidian.

Aceste glasuri apoi cu vremea s'au ridicat la 8 și anume cum:

Grecii aveau un instrument musical pe care cântau, și acela aveă 5 coarde, drepte se și numia = *pentacord*. Cântând grecii cu ajutorul pentacordului lor cele patru glasuri, susținându-le pe toate au mai format cătră ele încă alte 4 glasuri laterale pe cari le-au numit apoi glas: ipodorian, ipolidian, ipofrighian și ipo-mixolidian. O vreme oareș-care s'au susținut aceste glasuri în forma aci arătată de glasuri *fundamentale* și *ajutătoare* până-ce s'au găsit un om pricopsit *Ioan Damascenul*, care le-a pus glasurile la un loc și a alcătuit o carte din care stihurile bisericești să se cânte pe glasuri. Așa am ajuns la indispensabila carte bisericească: **octoih**.

Până ce centrul ortodoxismului Constantinopolul a fost stăpănit de greci, glasurile se numiau cum amintii mai sus, însă la 1453 ajungând cetatea ortodoxismului în mâna Turcilor, numirile glasurilor după ținuturi (Lidia, Frighia) de pân'aci se pierde și se generalizează numirile de glasul întâiu, al doilea etc. Le-am amintit aceste lucruri, ca să învederez cum a fost stabilite glasurile în decursul veacurilor și cât de mult se ținea la început la melodia aprobată de sinodul ecumenic, — iar noi cântăm azi în două forme. Spre a dovedi ce puternic se constată în cântarea uniformă a unui popor de rând, organizația bisericească a unei țări, voi amintii aci un caz experiat în părțile noastre la un domeniu unguresc al unui boier dela noi.

Spre a suplini cerințele agronomice, un proprietar de legea romano-catolică, a cerut 40 prinșonieri. Din o tabără cutareva, sosind numărul cerut, a început a lucra. În sara întâie obosiți de munca zilii, înainte de culcare au început a cântă rugăciunea lor obicinuită de seara. Deși nouă ni sunt vrăjmași și nu putem simpatiza cu ei sub raportul patriotismului nostru, — toți aparținători domeniului, cu răsufarea reținută au ascultat rugăciunile frumos cântate, pecetluite cu aer de evlavie.

Ducând cei din curtea domnească vestea în sat, cât de frumos cântă prinșonierii, în serile următoare mulți oameni din comună au grăbit la podul de peste Crișul-repede de unde se auzia bine cântarea — să auză rugăciunile muscalilor cântate armonios,

Întrebați numiții prinșonieri din ce părți sunt, au dat răspunsul că unul e din Moscva, altul dela Odesa, altul din Siberia și altul de sub caucaz. În școală spuneau ei, dar chiar și la miliție pe lângă exercițiile uniforme militare, învățăm și a cântă într'un glas.

A scrie ceva despre cântarea bisericească, m'a îndemnat articolul fratelui în Hristos N. Crișmariu, care purtând în sine dorul de a înălța biserica sa, stăruie și dă pentru pornirea unei organizări în ale cântării în biserica noastră.

Eu încă nutresc tot acelaș gând, însă după modesta mea părere voiu fixă în cele următoare niște cărăruse, pe cari s'ar putea obține un rezultat multămitor.

Nu este om care să nu știe, că gradul superlativ al frumosului și plăcutului este — sublimul; acest sentiment, nu se poate pipăi, numai simți. Sufletul omenesc, pentru care sublimul este cea mai hrănitore hrană, când ajunge o stare fericită neconturbată de grijele anuare ale vieții în tihna sa delicioasă, — cântă. A o simți aceasta și a-l realiza acest episod psihologic, nu-i lucru mare îl poate ajunge orice muritor. Din aceste stări psihologice au provenit necondiționat definiția în știința muzicală: că: *cântarea este limba sufletului.*

Dacă cetim istoria lățirii catolicismului între păgâni — spre care scop au cheltuit sume enorme —, aflăm că au probat în fel și chip să se apropie de popoarele sălbatice, dar rezultat numai atunci au ajuns, când au pornit la drum cu un cor disciplinat, ce cântă mistic, prin ce i-a desarmat pe păgâni cu desăvârșire. Catolicii înainte de aceasta numai cu 60 ani, nu erau mulți dar după statistica făcută de francezul Fournier Flaix, azi numărul prin cuceriri iesuitice se urcă la 240 milioane suflete, până-ce după cartea sa ortodocșii sunt abia 95 milioane.

Noi în ținuturile noastre n'avem teren de astfel de încreștinări, ferească Dumnezeu să fie, dar totuși ar fi bine dacă cu capătul acestui războiu s'ar începe pe alte baze a organiza uniform cântarea bisericească.

În privința organizării cântării bisericești fac un pas nespus de mare manualele ce se propun acum în seminarul din Arad, în care sunt fixate în ordinea recerută de tipic, toate cântările conductoare ce obvin în praxa preotului și cântărețului. Aceste cântări sunt datorite — cu ajutorul actualului profesor de cant și tipic — Prea sf. Sale episcopului nostru diecezan *Ioan I. Papp*, care dela începutul păstoririi sale nesatisfăcut cu cântarea bisericească învățată mai nainte, prin manuale P. S. Sale sus amintite, a concretizat un nou pas în dezvoltarea cântării și uniformizării cântării bisericești. Și acest folositor gest — s'o mărturisim sincer — este unicul în activitatea arhierilor nostri.

În urma împrejurării că e deja chiar deceniu de când am urmat studiile teologice, n'am ajuns să studiez cântarea din nouăle manuale,

dar părerea mea de rău în privința aceasta — cred — ca să mi-o mângâi cu generațiile viitoare, cari vor asigura — prin uniformitatea în cântare în dieceza noastră cel puțin — foloase neperitoare Bisericii, însușind melodia adevărată ortodoxă păstrată din anii mai norocoși în sânul cultului. Dacă avem cu ajutorul lui Dumnezeu o metropolie, ar fi de dorit, ca aceeași cântare să fie în catedrala din Sibiu, care e în cel din urmă sat al nostru. Acest rezultat în urma imposibilităților fizice nu se poate ajunge așa ușor, dar în două-trei decenii, — da.

De ce se cântă la Arad și la Caransebeș altcum decât la Sibiu? Arhidieceza vrea să prevaleze cu glasurile în melodie separată, pentru a documenta și pe aceasta cale că e »arhi« — pusă? Ori sibienii nu se dau cu cântarea după noi pentru-că sunt de părerea că a lor e mai ortodoxă și mai corectă, iar pe noi aradanii și bănățenii bagseamă tradiția sfântă moștenită dela strămoși nu ne lasă să abandonăm melodia glasurilor?

Nu cade în competența unui modest văslăș al corabiei lui Hristos, a arată superioritatea unei cântări față de cealaltă, căci n'are rutina necesară pe acest teren, dar preoțimea setoasă după o cântare uniformă cum observă la alte popoare, doarește se vadă sbucnind un sânge nou în arterele bisericii noastre, că dacă un credincios din Săliștea Sibiului va conveni undeva cu altul din Chisețau, Pecica-română, Veherd ori Cărpinetul Bihorului, ca un curent electric ce pulsează la fel, — să cânte frumoasele noastre cântări bisericești ori glasuri — uniform.

Acest lucru — de sine înțeles — s'ar putea face numai așa, dacă s'ar luă un procedeu: ori să se deschidă concurs pentru melodizarea cea potrivită și frumoasă a sf. Liturghii și a punerii pe note a glasurilor, ori să se constituie o comisie din cei mai competenți și apți bisericieni și lumeni ai metropoliei noastre și astfel formele găsite mai acomodată din partea sinodului episcopesc să se oblige în mitropolia întreagă spre întrebuintare. Cinstea față de memoria sf. Ioan Gură de aur, Ioan Damascenul și Ioan Cucuzen despre care din urmă »Minunile maicii Domnului« ce se găsește în Biblioteca Academiei Române spune că a fost un vestit cântăreț în Țarigrad — s'ar mări prin străduirea la uniformizarea cântării bisericești.

Cât durează colosalul războiu, știu că nu putem face nici un pas în meritul celor sus înșirate, căci e veche vorba »inter arma silent musae«, dar după războiu cu toți cred că putem fi pătrunși de nădejdea unei înnoiri pe terenul dezvoltării cântării bisericești, ca astfel și Biserica noastră pe lângă pagubele ireparabile ce ni le-ar produce războiul să fim despăgubiți în

parte prin un nou impuls cultural-bisericesc; din acest avânt apoi Biserica noastră s'ar alege cu aceea că în afară să fie tare, iar în launtru mai măreață în toate raporturile sufletești.

Deie Tatăl ceresc să fie așa!

Cheresig, la 5/18 iulie 1916.

Petru Popa,
preot.

Nr. 3071/1916.

Anunț școlar.

Școala diecezană de fete din Arad. Cu internat și drept de publicitate.

Se aduce la cunoștința onoratului public, că înscrierile la școala civilă de fete cu internat din Arad pentru anul școlar 1916—1917 se vor face în zilele de 19—23 august (1—5 septembrie) a. c. în localitatea școlii (strada Teleky).

Pentru acest an școlar, în vederea scumpetii tot mai mari, taxa de întreținere în internat s'a stabilit cu 850 cor. și se plătește *anticipativ* în 4 rate de câte 212 cor. și 50 fil. anume: la 1 septembrie, 1 noiembrie, 1 februarie și 1 aprilie, la *Administrația casei consistoriale în persoană sau cu posta. Didactul școlar pentru elevele interne este de 50 cor. la an și se plătește la direcțiunea școlii în 4 rate de câte 12 cor. 50 fil. și anume în 1 sept., 1 noiembrie, 1 februarie și 1 aprilie.*

Pentru această taxă elevele vor primi:

1. *Instrucțiunea recerută pentru clasele I—IV civile, educațiune religioasă-morală, deprindere în conversația rămână, maghiară și germană, apoi instrucție în economia de casă, deprindere în pregătirea bucatelor, croit și cusut.*

2. Locuință în odăi igienice îngrijite, provăzute cu mobile necesare.

3. Vipt întreg și anume: dejun, prânz (3 plese), ugină și cină.

4. Spălat, luminat, încălzit și tot la două săptămâni baie.

Afară de taxa de întreținere și de didactul elevele interne mai au a solvi 10 cor. ca taxă medicală (pe întregul an), pentru care taxă elevele interne vor primi, în caz de lipsă, îngrijire medicală și medicamente.

Pentru instrucția de pian se plătește lunar o taxă de 10 cor. (de 3 ori pe săptămână câte 1/2 oră), sau 18 cor. (de 3 ori la săptămână câte 1 oră întregă).

Înainte de înscriere, fiecare elevă, care vrea să fie internă, va avea să dovedească plățirea ratei prime din taxa de întreținere.

Elevele externe vor plăti didactul de 80 cor. la an, care asemenea se va solvi anticipativ, în 4 rate egale de câte 20 cor. și anume rata I la înscrierea din sept., rata a II-a la 1 noiembrie, rata a III-a în 1 februarie și rata a IV-a la 1 aprilie, deosemena la direcțiunea școlii.

Atât elevele externe, cât și celea interne vor plăti la înscriere încă următoarele taxe: 2 cor. taxă de înscriere, 12 cor. taxă pentru fondul regnicolar de penziune, 2 cor. pentru biblioteca școlară și 2 coroane pentru anuar.

Afară de taxa pentru întreținerea în internat, toate celelalte taxe se plătesc la direcțiunea școlii. Tot la direcțiunea școlii se plătește lunar și anticipativ taxa de pian.

Elevele interne, cari ar absentă din internat în decursul anului școlar din cauză de morb sau din alte cauze, fie absentarea mai lungă sau mai scurtă, vor avea să plătească întreaga taxă de întreținere, dar numai în cazul, când eleva respectivă, pe lângă toate că ar fi absentat, ar putea fi admisă după lege la examen public ori privat.

Elevele cari ar intra mai târziu în internat, vor avea să plătească întreaga taxă, care cade pe cvartalul în care vor fi primite în internat.

În clasa I civilă se primesc eleve, cari dovedesc că au absolvat cu succes cel puțin 4 clase elementare ori în lipsă de certificat școlar, vor presta examenul de primire.

În celelalte clase se primesc eleve, cari dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes clasele premergătoare la vre-o școală de categoria școlii civile.

Absolventele clasei a VI-a elementare se primesc pe baza unui examen de primire în clasa corespunzătoare etății lor și rezultatului dovedit la examenul de primire. Supunerea la examenul de primire e împreună cu o taxă de 20 cor.

Elevele, cari se înmatriculează pentru primadată la școală, au să producă: extras de botez (din matricula bisericească), atestat școlar din clasa precedentă și certificat da revaccinare.

Fiecare elevă internă are să aducă cu sine: un covorel lângă pat, 2 perini cu 4 fețe, 1 plapumă cu 2 cearșafuri, 2 cearșafuri pentru pat și 2 cuverturi albe (acoperitoare de pat), 6 bucăți rufe, schimburi din fiecare și anume: 6 cămeși, 6 camizoane, 6 pantaloni, 6 părechi de ciorapi, 4 rochițe, 12 batiste, 6 ștergare, 3 serviete, toate cu monogramuri proprii, apoi tacâmuri: cuțit, furculiță, lingură și linguriță, 2 pahare (unul pentru beut și altul pentru dinți), 4 cârpe pentru șters laborul, perie de cap, de dinți și de haine, piaptăn și foarfeci, 2 părechi de ghetе și 1 ploier.

Afară de acestea, fiecare elevă internă ori externă, îndată dela începerea anului școlar are să se provadă cu recerutele manuale și recvizite de învățământ și cu recvizitele de scris, de lucru de mână (și de muzică, cine voiește).

Pentru lucrul de mână și pentru alte trebuințe se va depune la mâna directoarei internatului o sumă oarecare de bani, despre cari se va purta socoteală.

Elevele la înscriere au să fie însoțite de părinții sau îngrijitorii lor.

În privința uniformei, care va fi modestă se vor lua la vremea sa dispozițiuni, ca să fie cât de ieftină și bună.

Prelegerile se vor începe în 24 august (6 sept.) și dela acest termin elevele vor putea fi primite numai cu concesiune specială din partea Consistorului diecezan.

Arad, din ședința Consistorului gr.-or. român ca senat școlar, ținută în 30 iunie (13 iulie) 1916.

Consistorul rom. ort.
din Arad.

ad. 2079.

Concurs.

Pentru primirea elevilor în internatul gr.-or. român din *Beiuș* pe anul șc. 1916/1917 se publică concurs pe lângă următoarele condițiuni.

Petițiunile pentru primire sunt a se adresa rectorului internatului până în 16/29 august 1916,

provăzute cu: testimoniul școlar, estras de botez și atestat medical, cumcă elevul este deplin sănătos.

Taxa anuală de întreținere este de 740 coroane, care se va achită în 4 rate: 230 cor. la înscriere, 170 cor. în 15 noemvrie, 170 cor. la 1 februarie 1917 și 170 cor. în 15 aprilie. Taxa întregă este a-se solvi și dacă anul școlar s'ar termina mai iute.

Tot la înscriere se mai plătește o taxă de 2 coroane, pentru biblioteca internatului, iar 1 coroană, pentru corespondarea cu părinții.

Elevii primesc în internat întreținerea întreagă: locuință, vipt (dimineata lapte, la prânz 3 plese, sara 2 plese) lumină electrică, încălzit, spălat, medic, medicamente, scaldă și instrucțiune,

Fiecare elev intern are să aducă cu sine: 1 saltea (strojac) pentru pae, 2 ciarciafuri de pat, 1 plapomă, 2 ciarciafuri de plapomă, 2 perine. 4 fețe de perină, 4 ștergare. 3 servete, 6 cămeși de purtat, 3 cămăși de noapte, 6 păr. de ismene, 6 păr. de ciorapi, 12 batiste, 2 rânduri de vestminte, 1 palton de iarnă, 2 păr. de ghete, săpun, perie de haine, de dinți, de cap, de ghete, 1 peapăn des și unul rar.

În albituri să fie cusut cu fir, întreg numele.

Acei elevi, cari în decurs de 15 zile după espirarea termenului pentru solvirea ratelor nu și-au achitat taxele, vor fi eschiși din internat, iar aceia, cari fără motive acceptabile vor părăsi internatul în decursul anului, vor avea să desdauneze internatul cu câte 10 coroane, pentru fiecare lună, ce mai este din anul școlar.

Se obsearvă, că și elevii, cari au fost așezați în anul trecut în internat au să petiționeze din nou pentru primire.

Oradea-mare, la 14/27 iulie 1916.

Consistorul eparhial gr.-or. român.

Vasilie Mangra,
vicar episcopesc.

Anunț școlar.

Direcțiunea subsemnată anunță, că institutul ped.-teol. gr.-or. român din Arad se va deschide anul școlar 1916/17 după următorul program:

În 22 august (4 septemvrie) conferință profesorală; în 23 august (5 septemvrie) lucrări cu privațiștii din ambele despărțăminte; în 24 august (6 septemvrie) examene de corigență și private în ambele despărțăminte; în 25 august (7 septemvrie) înscrieri în ambele despărțăminte.

La înscriere să se prezinte fie-care elev cu testimoniul original al anului școlar precedent și cu chitanță dela Librăria Diecezană despre cărțile prescrise pentru anul școlar 1916/17 precum să-și achite taxele de înscriere, anume la despărțământul teologic: elevii ordinari Cor. 71 fil. 40, privațiștii Cor. 74 fil. 40.; iar la despărțământul pedagogic; elevii ordinari Cor. 36 fil. 40, privațiștii Cor. 46 fil. 40.

De întrețioere se vor îngriji elevii pe spelele lor în oraș până la redeschiderea internatelor ocupate de prezent pentru spital militar.

Arad, 11/24 iulie 1916.

*Direcțiunea inst. ped.-teol.
gr.-or. român din Arad.*

Nr. 2351/1916.

Anunț școlar.

Se aduce la cunoștința celor interesați, că petițiunile de primire în institutul nostru teologic din Arad, pe anul școlar 1916/17, au să fie înaintate subscrișului Consistor cel mult până la 2/15 august 1916, instruite cu:

1. Atestat de botez dela parohie, stradat în timpul cel mai recent.

2. Testimoniul școlar, prin care se dovedește că are pregătirea recerută prin regulamentul institutului.

3. Atestat de moralitate, dela oficiul parohial la care aparține, vidimat și de protopresbiterul tractual.

4. Atestat medical despre starea sanitară și întregitatea membrilor corporale.

5. Dacă petentul dela absolvirea școalelor medii s'ar fi dedicat altei carieri, ori a avut alta ocupațiune, atunci prin atestat dela oficiul parohial la care aparține, vidimat și de concernentul protopresbiter, are să dovedească ocupațiunea și timpul petrecut dela ultima frecvențațiune școlară până la timpul de față.

6. Certificat dela Comisiunea de asentare, spre dovedirea, dacă cu ocaziunea asentării s'a aflat apt ori nu pentru serviciul militar.

7. Petițiunile au să fie provăzute cu timbru de una coroană, ori cu atestat de paupertate.

8. Petenții sunt avizați a scrie corect și legibil locul ubicațiunei și posta ultimă, apoi să alătore și mărci postale recerute pentru a li-se putea trimite rezoluția în scrisoare recomandată.

*Consistorul gr.-or. rom.
din Arad.*

Concurs.

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresți-cantorale gr.-or. rom. elem. din **Sârbi** (Szerb) pprezb. Hăl-magiului, devenită în vacanță prin abdicarea fostului inv. se publică concurs cu termen de **30 zile** dela I. apariția acestuia în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Salar fund. din cassa cultului 500 cor. 2. Pământ arător 2 $\frac{1}{2}$ jughere cu un venit anual de 80 cor. de după care dările publice va avea să le plătească învățătorul. Întregirea salarului inv. cu ajutor de stat conform art. XXVII 1907 a fost pus în curgere cu Nr. 141525/1910 M. C. deci să consideră de asigurat și după ert. XVI 1913. 4. Dela înmormântări și alte venituri cantonale circa 60 cor. 5. Spese de conferințe inv. 20 cor. 6. Scripturistică 10 cor. 7. Locuință în natură cu grădină de legume.

De curatorat, încălzitul și curățitul extern și intern a edificiului școlar să îngrijește comuna aducând lemnele trebuincioase pe spesele proprii.

Alesul învățător va fi îndatorat să provadă catehizarea elevilor, în caz dacă preotul ar fi dispensat dela aceasta, precum și instrucțiune în școala de repetiție, cantoratul în și afară de biserică și să conducă elevii regulat la biserică — fără altă remunerație.

Reflectanții sunt poftiți, să-și înainteze recursele lor, adresate comitetului par. resp. pe calea oficiului pprezbiteral din Hăl-magiu (Nagyhalmagy) în termenul de sus, ajustate în regulă cu toate documentele prescrise în original; totodată sunt poftiți, ca în vre-o duminică ori sârbătoare să se prezenteze în sf. biserică din loc, spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic, făcându-se astfel cunoscute și poporului.

Din ședința com. par. din Sârbi, ținută la 2 iulie n. 1616.

Irimie Sirca,
preot preș. com. par.

Petru Ștejea,
notar.

În conțelegere cu mine: *Cornel Lazar*, protopresbiter inspector școlar.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoresți-cantorale dela școala gr.-or. rom. elem. din **Măgulicea** (Kismaglod) pprezb. Hăl-magiului, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela I. apariția acestuia în foaia oficială „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Salar fundamental din cassa culturală 500 cor. 2. Pământ intravilan pentru legume. 3. Întregirea salarului inv. conform legilor existente cu ajutorul de stat s'a cerut, dar comuna nu garantează nici nu se obligă a solvi mai mult decât suma de sus. 4. Spese de conferințe inv. 20 cor. 5. Scripturistică 10 cor. dela înmormântări, unde va fi poftit 1 cor. 6. De locuință se va îngriji comuna pe spesele sale închiriind de-o-camdată până la renovarea vechiului edificiu și edificarea salei noauă de învățământ. 7. Lemne de foc pentru inv. și încălzirea salei de învățământ va aduce comuna pe spesele sale la fața locului și să va îngriji și de curatorat.

Alesul învățător va fi îndatorat să provadă instrucția și în școala de repetiție precum și cantoratul în și afară de biserică fără altă remunerație, și se onducă regulat elevii la biserică.

Dela reflectanți să poștește ca recursele lor adustate cu toate documentele prescrise în original și

adresate comitetului par. din loc, să le înainteze în termenul de sus pe calea oficiului protopresbiteral din Hăl-magiu (Nagyhalmagy).

Din ședința comitetului par. din Măgulicea dela 8/21 iulie 1916.

Laurentie Juga,
preot preș. com. par.

Nicolae Ghilea,
notar.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar* pprezb. insp. școlar.

—□—

1—3

Pentru def. îndeplinire a stațiunii învățătoresți-cantorale dela școala gr.-or. rom. elem. din **Ociu** (Oles) pprezb. Hăl-magiului, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela apariția acestuia în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Din cassa culturală dela Oci 349 cor. 60 fil.; dela Ocișor 287 cor. 48 fil. de tot în salar fund. 636 cor. 08 fil. 2. Ajutorul dela stat s'a cerut de nou conf. art. XVI 1913, pentru întregirea salarului inv. și după alegerea și definitizarea inv. să va cere punerea lui în curgere, dar susținătorii școalei nu asigură mai mare salar decât acesta din concurs, ne luând garanța adecă pentru obținerea întregirii dela stat. 3. Spese de conferințe inv. 20 cor. 4. Scripturistică 10 cor. 5. Dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor. 6. Cvarțir liber cu 2 chilii, cuină și cămară; pentru grădină de legumi 20 cor. Pentru curatorat și încălzitul școalei se va îngriji comuna Oci aducând la fața locului 6 metri lemne în preț de 27 cor. 48 fil.; tot astfel se va îngriji și de vărutul intern și extern a salei de învățământ, afară de internul locuinței învățătoresți. Alesul învățător va fi dator să provadă — în cazul că preotul va fi dispensat — catehizarea școlărilor, instrucția la școala de repetiție, nu altcum și cantoratul în și afară de biserică.

Reflectanții sunt poftiți, ca recursele lor ajustate în regulă cu toate documentele prescrise (v. Valea-mare) și adresate comitetului par. din Oci-Ocișor, să le înainteze în termenul de sus, pe calea oficiului pprezbiteral gr.-or. rom. din Hăl-magiu (Nagyhalmagy).

Dela recurenți să cere, ca sub durata concursului, să se prezenteze în vre-o duminică ori sârbătoare în sf. biserici din susnumitele comune spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic, făcându-se astfel cunoscut și poporului.

Din ședința comitetului parohial ținută în Oci la 15/28 iunie 1916.

Ioan Giurgiu,
paroh preș. com. par.

Adam Ciorogariu,
notar.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar*, pprezb. insp. școlar.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea a stațiunii învățătoresți-cantorale dela școala gr.-or. rom. elem. din **Valea-mare** (Zarándpatak) pprezbiteratul Hăl-magiului, să publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima apariție acestuia în foaia of. „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Din cassa culturală salar fundamental de tot 638 cor. 2. Uzufructul alor 7 jugh. de pământ, cu un venit singur de 42 cor. anual, de după care dările publice va avea să solvească alesul inv. 3. Venite cantonale 5 cor. 4. Eventualul ajutor de stat se va cere pentru întregirea salarului inv. c. art. XVI: 1913 din nou, pupă alegerea și resp. întărirea învățătorului

dar parohia nu se angajează la solvirea unui salariu mai mare decât aceasta din concurs. 5. Spese de conferințe inv. 20 cor. Pentru curatorat 20 cor. 6. Cărticir acomodată cu 2chilii, supraedificate și grădina de legumi cu pomi. 7. De încălzitul salei de inv. să va îngrijii comuna bis. pe spesele sale proprii, ducând lemnurile de lipsă la fața locului.

Alesul inv. va fi dator, să provadă instrucțiunea și în școala de repetiție precum și cantoratul în și afară de biserică, să catehizeze elevii și să-i conducă regulat la biserică, fără altă remunerație.

Recurenții sunt poftiți, să-și înainteze în termenul de sus recusele lor adresate comitetului par. din Valea-mare pe calea oficiu pprezbiteral al Hălmaგიului (Nagyhalmágy) ajustându-le cu următoarele documente în original: a, Extras din matricula botezaților și dela cea civilă. b, Diploma de învățător. c, Atestate despre eventualele servicii de inv. d, Atestat de apartinență (illetőség) e, Declarație relativ la referințele sale militare, eventuala substituire pe spesele și răspunderea proprie în anul de voluntariat.

Reflectanții sunt poftiți, ca sub durata concursului, să se prezenteze în sf. biserică din loc spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic, făcându-se astfel cunoscuți și poporului.

Din ședința comitetului par. din Valea-mare dela 12 iulie 1916 n.

Ioan Serac
paroh preș.

Simion Cuițm
o. notar.

In conțelegere cu: *Cornel Lazar* m. p. pprezb. insp. școl.

—□— 1—3

Pentru îndeplinirea def. a stațiunii învățătoresți cantonale dela școala gr. or. rom. elem. din Vidra (pprezb. Hălmaგიului) în conformitate cu ord. Consist. Nre. 4555/1915 să publică concurs cu termen de 30 zile dela apariția I-a acestuia în foaia of. „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. În salariu fund. din cassa cult. 600 cor. 2. Drept de pășunat alor 4 capete de vite în preț de 15 cor. 3. Salariul a fost întregit conf. a XXVII: 1907, cu ajutor de stat, deci e asigurat și c. art. XVI: 1913. 4. Dela imormântări mari unde va fi poftit 1 cor. dela celea mai mici 50 fil. 5. Spese de conferință inv. 20 cor. 6. Scripturistica 10 cor. 7. De locuință pentru inv. se va îngrijii comuna bis. închiriind pe spesele sale căci s'a edificat de camdată numai sală nouă de inv. 8. Curatoratul: încălzitul curățitul salei de inv. le va providea com. din spesele sale aducând lemnurile de lipsă la fața locului din propriul său.

Învățătorul ales va fi datorat să provadă cantoratul în și afară de biserică, instrucțiunea și în școala de repetiție și să conducă elevii regulat la biserică.

Dela reflectanți să pofteste să-și înainteze recusele lor ajustate conf. regulam. și adresate comitetului par. din Vidra pe calea oficiului pprezbiteral gr. or. rom. din Hălmaგიu (Nagyhalmágy) în termenul sus indicat; apoi să se prezenteze în vre-o duminică ori sârbătoare în biserică din loc, spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic, făcându-se astfel cunoscuți și poporului.

Din ședința com. par. ținută în Vidra la 29 iunie v. 1916.

Nicolaie Sirca m. p.
preot preș

Gheorghe Magier m. p.
not. com. p.

In conțelegere cu: *Cornel Lazar* ppresbiter-insp. școl.

—□— 1—3

Pentru îndeplinirea def. a stațiunii învățătoresți cantonale dela școala gr. or. rom. elem. din Bodești (Bogyfalva) pprezb. Hălmaგიului să publică concurs cu termen de 30 zile dela apariția I-a a acestuia în foaia of. „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Din cassele cult. dela Bodești 365 cor; dela Mermesti 183 cor. 2. Cantorat comp. în salariu fund. dela Bodești 40 cor. dela Mermesti 20 cor. 3. Uzufructul unui pământ cu venit curat de 10 cor. 4. Lemne de foc rescump. în bani dela Bodești 64 cor. dela Mermesti 32 cor. cari toate laolaltă fac: 714 cor. 5. Salariul a fost întregit cu ajutor de stat c. art. XXVII: 1907 prin rezoluția min. 121342/1910 deci, fiind pus și în curgere fostului inv. să conzideră asigurată c. art. XVI: 1913. 6. De locuință se va îngrijii parohia închiriind pe spesele sale. 7. Spese de conferințe inv. 20 cor. 8. Scripturistica 10 cor. Dările publice după pământul inv. va solvi alesul. Învățătorul va fi dator să provadă fără altă remunerație cantoratul în și afară de biserică instrucțiunea în școala de rep. și să conducă elevii regulat la biserică.

Reflectanții sunt poftiți să-și înainteze în termenul de sus recusele instruite cu toate documentele recerate în original și adresate comitetului par. din Bodești-Mermesti pe calea of. prot. din Hălmaგიu (Nagyhalmágy); apoi să se prezenteze în vre-o duminică ori sârbătoare în bisericile com. numite spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic, făcându-se astfel cunoscuți și poporului.

Din ședința com. par. ținută în Bodești la 12 iulie n. 1916.

Ioan Sârban m. p.
preot preș.

P. Mager
notar.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar* m. p. pprezb. insp. școl.

—□— 1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoresți-cantonale dela școala gr. or. rom. elem. din Josas, (Jozsás) ppresbiteratul Hălmaგიului, amăsurat pozițiilor conz. de nr. 2623/1915, sepublică concurs cu termen de 30 zile dela apariția acestuia primăoară în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Salariu în bani gata din cassa cult 380 cor. 2. În loc de naturale: 6 Hl. grâu 78 cor., 6 Hl. curuz 60 cor. 3. Pentru lemne focali inv. 40 cor. (de încălzitul salei de inv. se îngrijește comuna bisericească aducând lemnurile de lipsă din propriul său, pe spesele sale la fața locului. 4 Spese pentru conferințele învățătoresți 20 cor. 5. Scripturistica 10 cor. 6. Pentru curatorat 24 cor. 7. Locuința în natură cu supraedifice și grădina de legumi. 8. Întregirea salariului inv. conf. art. XVI: 1913, este asigurat cu ajutorul de stat, ce s'a votat și a fost pus în curgere fostului inv. cu nr. 74905/1915, resp. 29,624/1912.

Alesul inv. e îndatorat să catehizeze, întrucât preotul ar fi dispensat, să provadă cantoratul în și afară de biserică, și să conducă elevii regulat la biserică — fără alta remunerație.

Reflectanții la acest post sunt poftiți ca recusele lor — ajustate cu următoarele documente în original:

a) Extras din matricula botezaților bisericească și civilă. b) Diploma de învățător. c) Atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány). d) Atestat despre event. servicii de până aici. e) Declarație relativ la serviciul militar și obligamentul de substituire pe spesele sale și răspunderea sa în caz de serviciu militar (voluntariat); — să le susțarnă adresate comitetului par.

din Josăș, pe calea oficiului pprezbiteral gr. or. rom. în Halmagiu (Nagyhalmagy).

Dela recurenți se cere ca sub durata concursului să se prezenteze în vre-o duminică ori sârbătoare, în sf. biserică din loc, spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic, făcându-se astfel cunoscut și poporului.

Din ședința com. par. din Josăș, ținută la 17/30 iuliu 1916. v.

Gheorghe Costina,
preot președinte

Petru Popovici
notar com. par.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar*, pprezbiter insp. școl.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea def. a stațiunii învățătoresți-cantorale dela școala gr. or. rom. elem. din **Bănești** (Zarándbánya) pprezbiteratul Hălmagiului amăsurat ord. v. Conzistor diec. din Arad, de Nro. 4481/1915, — să publică concurs, cu termen de **30 zile** dela I-a apariție acestuia în foia oficială „Biserica și Școala“.

Emolumentele su-t:

1. Din cassa cult dela Bănești 346, cor., dela Cristești 184 cor. 2. Competința cantorală dela ambele comune detot 60 cor. 3. Pământ $2\frac{1}{2}$ jugh. cu un venit curat anual de 48 cor. de după cae dările publice va avea să le solvească învățătorul. 4. Salarul fundamental conf. art. XXVII:1907 a fost întregit cu ajutor de stat, deci se consideră asigurat și conf. art. XVI: 1913. 5. Dela înmormântări, unde va fi pofit 1 cor. 6. Spese de conferințe inv. și adunarea gen. 30 cor. 7. Scripturistica 10 cor. 8. Locuință inv. nefiind camdeodată comunele bis. susțitoare de școală, să vor îngriji pe spesele lor să închirieze una acomodată.

De curatorat, încălzitul și curățitul salei de inv. și de lemnele trebuincioasă, să va îngriji comuna bis. pe spesele sale.

Reflectanți sunt pofțiți, să-și subștearnă recursesle lor adresate comitetului par. din Bănești-Cristești pe calea oficiului pprezbiteral gr. or. rom. din Halmagiu (Nagyhalmagy) în termenul desus, având să le ajusteze cu următoarele documente în original: a) Extras de botez din matricula bisericescă și civilă. b) Atestat de apartenență (Illetőségi bizonyítvány). c) Atestate de serviciu. d) Diplomă inv. e) Declarație privitoare la serviciul militar și eventual substituire pe spesele sale în caz de serviciu ca voluntar pe 1 an.

Alesul inv. e dator, să provadă și instrucția din școala de repetiție, cantoratul în și afară de biserică, fără alta remunerație și să conducă elevii regulat la biserică. Recurenții sunt pofțiți ca sub durata concursului să se prezenteze, în vre-o duminică ori sârbătoare în bisericile din comunele aparținătoare, spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic, făcându-se astfel cunoscuți poporului.

Din ședința comitetului par. ținută în Bănești la 13 iulie n. 1916.

Alexandru Gligor,
par. preș. com. par.

Teodor Popovici
notar.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar* m. p. pprezbiter insp școl.

—□—

1—3

Pentru postul de învățător-cantor la școala confesională din **Pociovești**, tractul Beiuș, se publică concurs cu termen de alegere pe **15/28 august a. c.**, cu următorul salar:

1. Locuință cu grădină.

2. Dela parohie în număr 600 cor.; 6 m. lemne pentru încălzitul salei de învățământ și 12 m. lemne pentru învățător; dela înmormântări mari 80 fil.—1 cor.; dela liturgii private 40 fil.; dela cununii 40—20 fil.

3. Intregirea salarului dela stat.

Alesul are să provadă cantoratul și în caz de lipsă să și catehizeze.

Recursesle regulamentare se vor înainta oficiului protopoprcse gr. ort. rom. în Beiuș, iar recurenții se vor prezenta în vre-o duminică ori sârbătoare în s. biserică din Pociovești spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Pociovești, la 7/20 iulie 1916.

Teodor Papp
preș. com. par.
adm. ppesc.

În conțelegere cu: *Moise Popoviciu*

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător dela școala confesională ort. rom. din **Sălăgeni** (Szelezsény) protopresbiteratul Buteni cu temin de **30 de zile** dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala“ pelângă următoarele emolumente:

1. În bani gata 200 coroane.

2. 6 Hl. grâu, 6 Hl. cucuruz, 60 litre fasole ori 164 coroane.

3. 24 metri □ lemne ori 120 coroane, lemnele dese acasă.

4. Pentru conferință 20 coroane.

5. Pentru scripturistica 6 coroane.

6. Stolei îndatinate.

7. Intregirea salarului del stat e votat prin rezoluția ministerială Nr. 151155, însă parohia n'o garantează.

8. Locuință în natură cu grădină. De curățirea locuinței învățătoresți să va îngriji alesul.

Alesul învățător e dator să conducă strana la toate ocaziunile și funcțiunile din parohie se instrueze elevi în cântă ile bisericești și ai conduce în Duminici și sârbători la fta biserică fără altă remunerație.

Doritori de a ocupa acest post sunt avizați, ca cererile lor de concurs asortate în ordine și adresate comitetului parohial din Sălăgeni să-le înainteze P. O. Oficiu ppesc din Buteni (Körösbökény) în termenul concursual având dânșii cu știrea protopopului a să prezenta în sfta biserică dtn Sălăgeni spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *F. Roxin*, ppbiter insp. școl.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresți din **Berindia** (Borosberend) devenită vacantă pri penzionarea fostului învățător să escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan.

Emolumente: Din cassa culturală în bani gata 120 cor. 2. Pentru desdaunarea bucatelor din cassa culturală 710 cor. 40 fil. 3. Pentru desdaunarea pământului din cassa bisericii 90 cor. 4. Prețul alor 4 stințeni lemne 96 cor. din cassa culturală. 5. Conferința 20 cor. 6. Scripuristica 6 cor. 7. Intregirea dela stat (fostul învățător a beneficiat întregire dela 516 cor. 40 fil. în sus.) 8. Locuință și grădină.

Alesul va fi deobligat să provadă cantoratul în și afară de biserică, să conducă școlari în ordine la serviciile divine, se formeze cor cu elevii săi și să cânte cu ei în biserică fără alta remunerație. Conducătorii de cor compus din adulți sunt preferiți.

De curățirea interiorului locuinței învățătoresți se-va îngriji alesul.

Dările publice după beneficiile avute le va suporta alesul.

Recursesle adresate comitetului parohial și trimisă oficiului protopresbiteral din Buteni sunt a-se ajusta cu următoarele documente în orginal: 1. Estras de botez. 2. Diploma învățătorescă. 3. Atestat de apartenență. 4. Informațiune despre relațiunea reflectantului 5. Atestat de serviciu.

Reflectanții au să se prezinte în sf. biserică din Berindia în vre-o Duminică sau sărbătoare în termenul concursual.

Berindia la 24 iunie (7 iulie) 1916.

Romul Rațiu

Ioan Lucaci

preș. com.

not. com.

În conțelegere cu: *F. Roxin*, ppbiter insp. școl.

—□—

2—3

În termenul ordinului Ven. Cons. Nr. 2934/91 se escrie concurs pe patru indepliri ale probei I devenită vacantă prin moartea preotului Dimitrie Adam din Moșnița (protopopiatul Timișeara) cu termen de recurgere de 30 de zile socotite dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Beneficiul împreună cu aceasta parohie este următorul:

1. Uzufuctul sesiunii parohiale aparținătoare acestei Parohii în estensiune iei de astăzi cu intra și estravilanul aparținător.

2. Stolele legal :

3. Birul parohial în bani, după cum e stabilit în coala de fașiune B. adecă 200 cor. de o pa obie.

4. Eventuala întregire a dotațiunei dela stat, pe care însă comuna bis. nu o garantează.

Casă parohială nu este și deci alesul se va îngriji singur de locuință. Tot asemenea va avea alesul să supoarte toate contribuțiunile după beneficiul său parohial, să provadă catehizațiunea la școlile din localitate fără a-și formula pretenziune la vre-o remunerațiune specială.

Parohia este de classa prima I. (primă) și deci dela reflectanți să pretinde cvalificațiunea prescrisă și normală pentru atari parohii din concluzul Ven. Sinod eparhial Nrul 84/1910 II. 1.

Recursele ajustate cu documentele recerute în original (estras de botez, atestat de aptinență, testimoniu de maturitate eventual și de pe cl. VIII. absolutori teologie și testimoniu de cvalificație preoțească, atestat de moralitate și eventuale atestate de serviciu) adresate com. par. din Moșnița au să fie înaintate Prea On. Oficiu protopopesc gr. ort. rom. din Timișoara (Temesvár Gyárvaros). Recursele înaintate după espiarea termenului concursual nu să vor lua în conziderare. Reflectanții vor avea să se prezinte în termenul con în termenul concursual cu observarea §-lui 33 din Regmtul p. parohii în biserică din Moșnița spre a-și arată desteritatea în cântare, tipic și oratorie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Ioan Oprea* adm. ppresbiteral.

—□—

2—3

Pentru indeplinirea postului învățătoresc vacant dela școala confesională gr.-or. rom. din Căprioara (Kaprévár) tractul Lipovei, se publică de nou concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. În bani gata 820 coroane. 2. 2 jughere pământ fanaș în valoare de 180 cor. 3. Locuință cu grădină. 4. Spese de conferință 20 cor. 5. Scripturistica 10 cor. 6. Întregirea salariului învățătoresc în conformitate cu art. de lege XVI. din 1913 se va cere dela stat.

De încălzirea și curățirea internă a locuinței învățătoresci se va îngriji însuși învățătorul, iar de curățirea externă și de a salei de învățământ, comuna biserică.

Alesul învățător este îndatorat să conducă strana, să instrueze școlarii în cântările bisericesti, să-i conducă și supravegheze la sf. biserică în dumineci, sărbători și alte funcțiuni liturgice fără alta remunerațiune.

Reflectanții sunt poftiți să-și înainteze recursesle lor în termenul concursual P. On. Oficiu protopopesc din Lipova (Lippa) adresate comitetului parohial din Căprioara și ajustate cu următoarele documente originale:

a) extras de botez din matricula bis. și be naștere din matricula civilă, b) diplomă de învățător, c) atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány) dela antistia comunei natale, d) declarație privitor la serviciul militar ori nu, — având a se prezentă sub durata concursului în vre-o duminică ori sărbătoare în sf. biserică din loc spre a-și arată desteritate în cant și tipic.

Dat în ședința comitetului parohial din Căprioara ținută la 24 iulie (6 august 1915. *Comitetul parohial.*

În conțelegere cu protopopul tractual *Fabriciu Manuila* inspector școlar.

—□—

2—3

Pentru indeplinirea postului învățătoresc al II-lea, nou înființat, din comuna **Bratca**, ppbiteratul Peșteșului, se publică concurs, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul „Biserica și Școala“.

1. Bani gata, dela comuna biserică, 100 cor.

2. Locuință liberă, două odăi, culină și 200 stângenii pătrați pentru grădină de legume, sau la dorința comitetului parohial, bani de cvartir pentru clasa, de care este decretată sau se va decretă stațiunea învățătorescă din Bratca.

3. Spese de conferință 10 cor.

4. Scripturistica școlară 5 cor.

5. Pentru curățitul, adusul apei și făcutul focului, în sala de învățământ, se va îngriji alesul, pentru care va primi o remunerațiune de 20 cor.

6. Pentru încălzitul salei de învățământ va primi trei (3) stângenii de lemne.

Acestea emolumente le va da epitropia parohială, iar competențele dela această sumă în sus, ca întregire de salariu, se vor cere dela stat.

Dela înmormântări va primi stolele îndatinate.

Alesul învățător va avea să instrueze elevii din clasa designată de comitetul parohial, precum și pe cei de repetiție la timpul său; va avea să instrueze în cântările bis. și să conducă la biserică în dumineci și sărbători pe toți școlarii și să conducă strana regulat.

Reflectanții sunt poftiți să-și înainteze cererile de concurs adresate comitetului parohial din Bratca, în termenul statutelor, Preaonoratului Oficiu ppbiteral al tractului Peșteș în M.-Telegd, ajustate conform regulamentului, având a se prezentă cu știrea protopopului tractual în vre-o duminică ori sărbătoare, în s. biserică din loc, spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic.

Din ședința comitetului parohial din Bratca, ținută la 19 v. (2 iulie n.) 1916.

Stefan Domocoș

paroh, preș. com. par.

În conțelegere cu mine: *Alexandru Munteanu* proto-

presbiter, inspector școlar.

Pentru indeplinirea postului cantoral-învățătoresc dela școala confesională din **Răbăgani**, protopresbiteratul Beiuș, se publică concurs cu termen de 30 de zile, dela prima publicare în foaia oficială, pe lângă următorul salariu:

1. În număr 600 cor., solviți anticipative în rate treilunare de comuna biserică; 2. Venitul cantoral 40 coroane; 3. Cvartir corăspunzător cu grădină; 4. Ajutor de stat, incuviințat cu Nr. 109.533/1914.

Recursele ajustate regulamentar se vor înaintă oficiului protopresbiteral din Beiuș, iar recurenții se vor prezentă în vre-o duminică ori sărbătoare în s. biserică din Răbăgani, spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu *Moise Popoviciu*, adm. ppesc.

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz N-rul 35

Mare depozit în ornate recvizite bisericesti și anume:

Ornate (odăjdii) în cele mai variate execuțiuni după ritul bisericeii ort. române dela . . .	50—1000 cor.
Potire de aur, argint, bronz aurit, sau argintat dela	36— 200 cor.
Potire de sticlă	
Cruci pentru altare, pentru funcțiuni, din tot soiul de metal și lemn dela	4— 100 cor.
Cădelnițe de bronz și argint dela	20— 100 cor.
Candele de argint dela	— 100 cor.
Disc cu stea de bronz și aur, dela	— 50 cor.
Litier argint chița	130 cor.
Cutie pentru mir și pentru cuminecătura celor bolnavi, din argint, cu prețul de	34 cor.
Icoane pictate pe pânză în diferite colori și mărimi, dela	8— 100 cor.
Prăznicare pe lemn ori tinichea	
Evangelie cu litere latine și cirile legată mai simplu dela 24—40 cor., în legătură catifea	100— 130 cor.
Apostol, Octoichul cel mare, Ceaslov, Cazania, Molitvelnic cu litere latine sau cirile și cu toate celelalte necesare bisericilor noastre.	

◆ La dorință servim la moment cu informațiuni și deslușiri mai detaliate. ◆

Serviciu prompt. ≡ Prețuri moderate. ≡ Nr. telefonului 266.